

Коучинг «Формування життєвих компетентностей на уроках української мови та літератури»

Мета: презентувати засади освітньої коучингової технології; сприяти формуванню вмінь і навичок застосування коучингу; активізувати ресурси для формування життєвих компетентностей на уроках української мови й літератури; створення атмосфери співробітництва для обміну методичними знахідками

Перебіг

I. Мотивація

Учитель – це професіонал, якому суспільство довірило створення свого майбутнього. І тому йому відповідати за завтрашній день. Чи має право сьогоднішній педагог послуговуватися вчорашніми методами, прийомами, технологіями? У відповідь лунає одностайне «Ні!!!!»

Нині перед учителем постала відповідальна місія – створення такої навчальної траєкторії, яка дозволить сформувати активного здобувача освіти.

Сучасний учень може знаходити знання всюди: у підручнику, в Інтернеті тощо. Може здатися, що тепер роль учителя нівелюється. Тому педагогу не можна спочивати на лаврах минулих досягнень. Він просто зобов'язаний підкорювати вершини інноваційних технологій.

II. Презентація.

З історії виникнення коучингу

На початку XXI ст. у світі з'явилася ще одна професія – коуч. Слово «коуч» має угорське походження й закріпилося в Англії в XVI ст. Тоді воно означало віз, карету. Це є символічним для застосування коучингової технології в школі, бо можна провести аналогію: коучинг – це те, що швидко доставляє до мети й допомагає рухатися.

Коучинг (англ. Coaching) — процес, під час якого людина або група людей навчаються й одержують навички, необхідні для їхньої підтримки.

Призначення коучингової технології — сприяти людині в досягненні її життєвих цілей, розвитку та успіху.

Дослівний переклад слова «коучинг» – «тренерство». Коуч – це тренер, здатний зробити з людини чемпіона, тобто мова йде про виховання переможців.

Термін «коучинг» використовується на означення будь-якої діяльності, пов'язаної з наставництвом, інструктуванням і консультуванням.

Цілі коучингу в освіті:

- розкриття внутрішнього потенціалу особистості;
- розвиток особистості через делегування відповідальності;

- досягнення високого рівня відповідальності та її усвідомлення у всіх учасників коучингу.

Для досягнення поставлених цілей вирішуються наступні завдання:

- здійснюється діагностика й моніторинг освітнього процесу, що дозволяє враховувати й прогнозувати зміни, які відбуваються в результаті застосування інноваційних програм і технологій;
- створюються умови, спрямовані на ефективну організацію процесу пошуку учнем шляхів досягнення важливих для нього цілей і вибору оптимального темпу просування;
- освоюються інноваційні методики й технології;
- визначаються ключові моменти коучингу

Перші сім кроків у коучинговій діяльності:

- встановлення партнерських взаємовідносин;
- спільне визначення завдань для досягнення конкретної мети;
- дослідження поточної ситуації чи проблеми;
- визначення внутрішніх і зовнішніх перешкод на шляху до результату;
- вироблення й аналіз можливостей для подолання труднощів у вирішенні проблеми;
- вибір конкретного варіанту дій і складання плану дій;
- домовленість про те, що конкретно повинно бути зроблено та в які терміни.

Основна особливість і відмінність коучингу – сприяння тому, щоб людина сама навчилася, а не навчити її.

Основні ідеї освітнього коучингу:

- розвиток людини як пріоритетний напрям в освіті;
- розкриття потенціалу людини для максимального його використання;
- допомога людині розвивати компетенції й усунути обмеження для досягнення особистісно значущих та стійких змін у професійній та особистій сферах життя;
- допомога людині вчитися.

Складові коучингу - партнерство, розкриття потенціалу, результат.

Мотивуючий імпульс, що спонукає суб'єктів працювати в системі «коучинг», – це потреба в змінах.

Отже, освітній коучинг зорієнтований на майбутнє та сфокусований на вирішенні конкретних питань.

III. Коучинг

1. Об'єднання в групи.

- Учасники складають навпіл аркуш паперу, а потім створюють силует людини, відриваючи руками зайве. Розгортають фігурку, на голові пишуть своє ім'я та по батькові. На серці буде напис «Я Учитель». На руках і ногах – 4 ознаки педагогічної діяльності.

- Кожен учасник представляє себе, продовжуючи речення: «Я Учитель...»(4ознаки).
- Відбувається розподіл по групах.

2. Постановка проблеми. Презентація «Формування життєвих компетентностей на уроках української мови та літератури»

Ми виховуємо учня не як носія знань, а як людину, яка має жити в суспільстві і приносити йому користь.

В. Сухомлинський

Компетентна особистість

- приймає відповідальні рішення;
- критично мислить;
- творчо вирішує проблеми;
- самореалізується.

Компетентність – специфічна здатність, яка дає змогу активно розв’язувати проблеми, що виникають у реальних ситуаціях життя.

Основні види компетентностей, яких потребує життя :

- соціальна;
- полікультурна;
- комунікативна;
- інформаційна;
- творча діяльність;
- саморозвиток та самоосвіта

Основні вміння сучасного випускника школи:

- організовувати власне навчання;
- презентувати власну думку й уважно ставитися до поглядів інших людей;
- досконало володіти рідною мовою;
- уміти виступати публічно;
- розв’язувати проблеми творчо;
- уміти передбачати труднощі й шукати шляхи їх розв’язання;
- адаптуватись до життєвих ситуацій, які постійно змінюються;
- віднаходити інформацію з різних джерел;
- мислити критично й творчо;
- бути комунікабельним у різних соціальних групах.

Завдання вчителя:

- розвиток творчої особистості дитини;
- створення атмосфери співробітництва, взаємодії вчителя та учня;

- досягнення певного стандарту освіти;
- формування позитивної мотивації учнів до пізнавальної діяльності;
- формування потреби самопізнання, самореалізації та самовдосконалення.

Життєві компетентності – це знання, уміння, життєвий досвід особистості, її життєтворчі здатності, необхідні для розв’язання життєвих завдань і продуктивного здійснення життя як індивідуального життєвого проекту.

3. Інструктаж.

Обладнання. На столі є вазочка з обчищеними грецькими горіхами. Учасникам пропонується під час роботи ласувати горіхами, бо саме цей продукт сприяє активізації розумової діяльності. Також на столі є ватман, кольорові олівці, фломастери та різноманітні малюнки, ножиці, клей.

Розподіл обов’язків. Обирається керівник групи, який повинен брати участь у командному обговоренні, уважно слухати й спостерігати, консолідувати отриману інформацію, щоб на наступному етапі в максимально компактній та зрозумілій формі розповісти наступній команді, що тут було напрацьовано.

Завдання. За допомогою мозкового штурму в команді створити проект параграфа методичного посібника «Формування життєвих компетентностей на уроках української мови та літератури». Він повинен бути проілюстрований.

4. Виконання роботи.

На I етапі ви всі працюють як **Генератори ідей**. **Завдання** – запропонувати якомога більше ідей. Увага! Будь-яка критика заборонена, Усі ідеї записуються на ватмані. У вас – 7 хвилин.

Працюють у групах.

ПАМ'ЯТКА

Ви – Генератори ідей! Ви створюєте параграф для майбутнього методичного посібника «Формування життєвих компетентностей на уроках української мови й літератури» настільки креативний і привабливий, щоб він міг дійсно зацікавити вчителів. Нехай Ваші пропозиції стануть панорамою захопливих можливостей.

· Як Ви дізнаєтеся, що досягли мети?
Знайдіть якомога більше ідей, прикладів, ситуацій практичного застосування цього посібника

- II етап. Тепер міняємося місцями. Залишаються тільки керівники, щоб пояснити, що напрацювала попередня група. Тепер Ви – **Реалісти**, Ваше завдання – вписати, які конкретні кроки потрібні для реалізації ідей Генераторів. Керівник групи проводить для нової команди вступну презентацію – які ідеї були запропоновані Генераторами, за необхідності пояснює й коментує. Реалісти конкретизують і деталізують ідеї, переводячи їх на рівень реальних дій і записуючи на окремому ватмані. У вас – 7 хвилин. Працюють у групах.

ПАМ'ЯТКА

Ви – Реалісти! Ви створюєте програму, визначаєте послідовність кроків для досягнення мети. Вибираєте найбільш цікаві ідеї та для кожної знаходите найбільш вдалий шлях реалізації.

· Які ідеї Ви вважаєте найбільш важливими з точки зору конкретної реалізації й співвідношення ефективності та можливостей?

· На скільки етапів буде розбито реалізацію ідеї?

· Скільки часу необхідно для кожного етапу?

· Презентуйте свої дії, ніби Ви це виконуєте прямо зараз.

· Які ще ресурси Вам необхідні для цих кроків?

- III етап. І нарешті, Ви – **Критики!** Вам необхідно оцінити ризики, вибрати найбільш важливе. Знову міняємося місцями. Керівник групи представляє спільну презентацію наробок як Генераторів, так і Реалістів. Ви можете використати лист, створений Реалістами, додавши туди свої коментарі, або створити новий, оформивши у вигляді таблиці: «Найбільш важливе (цікаве) – дія (що здійснюємо)– ризики (чим ризикуємо)– ресурси (що можемо використати)». У вас – 7 хвилин.

Працюють у групах.

ПАМ'ЯТКА

Ви – Критики! Ви даєте оцінку плану реалізації з точки зору ризиків. Задаєте запитання Реалістам щодо пояснення плану.

· Що може відбутися не за планом?

· Чо може стати на заваді? Чому хтось може бути проти цієї ідеї?

· На кого матимуть вплив Ваші дії?

· Які можуть бути негативні наслідки і як їх усунути?

Що змінити в плані?

- IV етап. Знову міняємося місцями й через 7 хвилин основне завдання керівника групи – максимально зрозуміло й лаконічно донести до нової команди наробки попередніх трьох команд. Тепер Ви – Інтегратори, які аналізують зроблені Критиками коментарі, за необхідності переформулюють дії, запропоновані Реалістами, співставляють із початковими ідеями Генераторів і заданою темою та на підставі всього цього створюють **завершальний лист із конкретними прописаними кроками**. Це конкретний план дій, рекомендований для реалізації. І кожен член команди розуміє, що він «ставить підпис» під його виконанням.

ПАМ'ЯТКА

Ви – Інтегратори! Ви збираєте все зроблене, **підбиваєте підсумки**. Створюєте **остаточний варіант дій** і, вибравши двох представників від команди, виступаєте, презентуєте проект.

5. Звіт команд.

Висновок. Отже, попрацювавши в командах, ми створили декілька варіантів конкретних планів дій для досягнення найкращого результату – нашого методичного посібника «Формування життєвих компетентностей на уроках української мови та літератури». Тепер залишається тільки діяти. Дякую за роботу!

IV. Рефлексія

1. Під час заняття я зрозуміла, що...
2. Найбільш корисним для мене було...
3. Я не змогла бути більш розкутою, бо...
4. На занятті в мене вийшло...
5. На занятті в мене не вийшло...

На зворотньому боці своєї фігурки напишіть побажання й подаруйте учаснику нашого заняття, з яким би вам хотілося працювати в новій школі.

Література

- 1.Даниленко Л.І. Теоретико-методичні засади управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах освіти: автореф. дис. д-ра пед.наук: 13.00.01/ Лідія Іванівна Даниленко; [Ін-т педагогіки АПН України].-К., 2005. 43с.
- 2.Сидоренко В.В. Положення «Про педагогічний коучинг у системі післядипломної освіти»/ Вікторія Вікторівна Сидоренко. – Донецьк: Витоки, 2014. –63с.
- 3.Сидоренко В.В. Розвиток педагогічної майстерності вчителя української мови і літератури в системі післядипломної освіти: монографія/ Вікторія Вікторівна Сидоренко. – Донецьк: Каштан, 2012. – 492с.
- 4.Сидоренко В.В.Організаційні та науково-методичні засади реалізації технології педагогічного коучингу в системі післядипломної освіти/ В.В.Сидоренко. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет ім.Гр.Сковороди».-Дод.4 до Вип.31, ТП(10). –Тем.вип. «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання»(з нагоди 100-річчя урочистого відкриття Г.І.Челпановим 1-го Психологічного інституту). – К.: Гнозис, 2014. – С.300-306.